

411

Migranata intervjuisanih tokom vježbe

91%

Boravi u BiH manje od dvije sedmice

3,532

registracije od strane SPS-a u augustu 2023

Top **3** zemlje porijekla ispitanika

67.9%
Afganistan

17%
Maroko

4.6%
Pakistan

92%

Putovalo kroz zemlju autobusom

44.5%

Također putovalo taksijem

19,521

registracija od strane SPS-a od januara do augusta 2023

30%

ispitanika već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom

11.5%

Ne planira koristiti smještaj u PPC-u

Ovaj izvještaj pruža uvid u profile, iskustva, potrebe, rute putovanja i namjere migranata u tranzitu kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH).¹ Podaci su prikupljeni od 22. augusta do 1. septembra 2023. IOM je proveo vježbu praćenja ruta u Republici Srpskoj, Posavskom kantonu, Kantonu Sarajevo, Tuzlanskom kantonu, Bosansko podrinjskom kantonu i Unsko-sanskom kantonu kako bi pratio trendove ulazaka i izlaza, kao i modalitete tranzita unutar BiH. IOM je također anketirao 411 migranata na aktivnim tranzitnim lokacijama kao što su autobuske stanice, odnosno na ključnim ulaznim i izlaznim lokacijama širom zemlje, kao i u tri tranzitna prihvatna centra u BiH (Lipa, Borići i Blažuj).

Napomena: Ova mapa je ilustrativna. Prikazane granice i imena, kao i nazivi upotrijebljeni na ovoj mapi ne podrazumijevaju zvaničnu podršku ili priznanje od IOM-a.

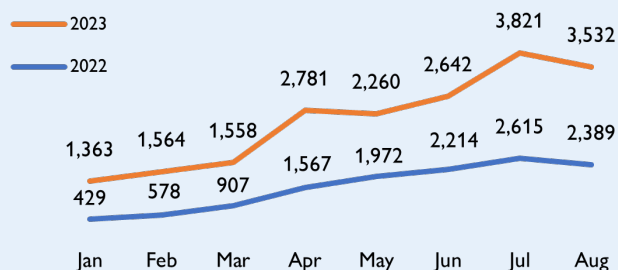
PRAĆENJE RUTA

Mapa 1: Najzastupljenije rute kojima putuju migranti unutar BiH

- Mapa iznad prikazuje da migranti ulaze u BiH kroz jedno od četiri područja na istočnoj granici sa Srbijom ili kroz jedno od tri područja smještena južnije, na granici s Crnom Gorom.
- Ulazne tačke iz Srbije su Bijeljina, Zvornik, Bratunac te područje u okolini sela Ročević i Donji Šepak.
- Od granice sa Srbijom migranti autobusom ili taksijem dolaze do Sarajeva gdje se obično odmore dan ili dva, a zatim nastavljaju svoje putovanje prema Unsko-sanskom kantonu.
- Neki migranti se opredjeljuju za putovanje od Tuzle do Doboja i Banje Luke, zaobilazeći Sarajevo, kako bi pokušali preći granicu kod Gradiške na sjeveru. U poređenju s prethodnim mjesecom IOM je zabilježio manje kretanja na ovoj ruti.
- Većina migranata putuje do Sarajeva, a zatim nastavljaju do Bihaća i pokušavaju u preći granicu i ući u Hrvatsku u području Velike Kladuše.
- Iz Crne Gore migranti većinom prelaze granicu u BiH u blizini graničnog prelaza Metaljka. Migranti plaćaju taksi od Čajniča do Gorazda, a zatim nastavljaju do Sarajeva autobusom.

1. Ispitanici uključuju migrante u neregularnoj situaciji, izbjeglice i tražitelje azila, pošto se referentna populacija sastoji od miješanih migracijskih tokova.

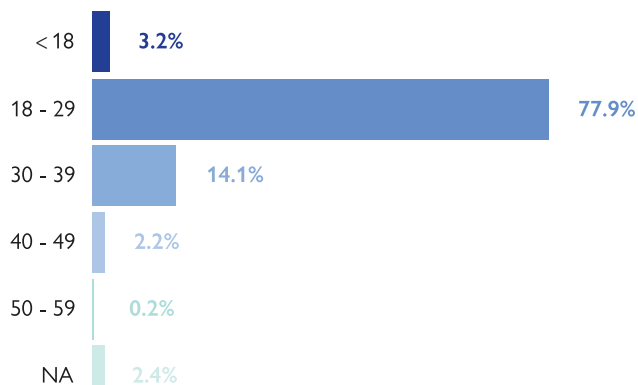
SPS je od januara do augusta 2023. evidentirao 19.521 registraciju migranata po dolasku u zemlju, što predstavlja povećanje od 54,1 posto u odnosu na isti period 2022.

Slika 1: Registracije migranata u BiH, 2022. u odnosu na 2023.

PROFILI

Uzorak se sastoji od 411 pojedinačnih migranata anketiranih na autobusnim stanicama na poznatim ulaznim rutama, tranzitnim lokacijama i izlaznim lokacijama u BiH, kao i u tri PPC-a (Blažuj, Lipa i Borići) Prosječna starosna dob ispitanika iznosila je 24 godine, pri čemu je najmlađi ispitanik imao 15, a najstariji 50 godina. Djeca su činila 3,2 posto uzorka. Osamdeset jedan posto ispitanika navodi da nisu u braku, 13,4 posto da jesu, a 6,1 posto ih nije odgovorilo. Žene su činile 3,5 posto uzorka.

Slika 2: Dobna raspodjela uzorka (n=411)

PUTOVANJA

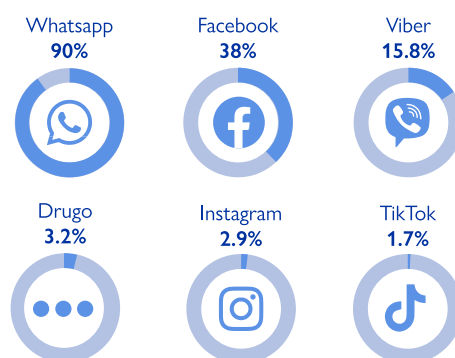
Većina ispitanika (91%) je u trenutku intervjua navela da u BiH borave manje od dvije sedmice. Većina ispitanika (90,4%) ušla je u zemlju preko jednog od područja na granici sa Srbijom, a preostalih 9,6 posto ušlo je iz Crne Gore.

Na pitanje da li su bili u pratnji osoba koje su im pomogle preći granicu, 12,2 posto ispitanika je navelo da su imali pomoć. Međutim, mnogi migranti se ustručavaju da govore o pomoći pri ulasku u zemlju. Intervjui s ključnim sagovornicima otkrivaju da je upotreba pomoći pri prelazanju granice dobro organizirana i sugeriraju da je ova praksa daleko rasprostranjenija nego što se to može zaključiti iz podataka. Obično je skuplji ulazak iz Srbije nego iz Crne Gore. Ispitanici koji su ušli iz Srbije u prosjeku su platili 200 eura po osobi za prelazak granice, a ispitanici iz Crne Gore 133 eura.

U anketi su migranti pitani kako se kreću između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina ispitanika (92%) navodi da su između nekih ključnih lokacija putovali autobusom. Osim autobusom, 44,5 posto ih također navodi da su putovali taksijem. Ovo preklapanje pokazuje da koriste različita prevozna sredstva kako bi putovali kroz zemlju.

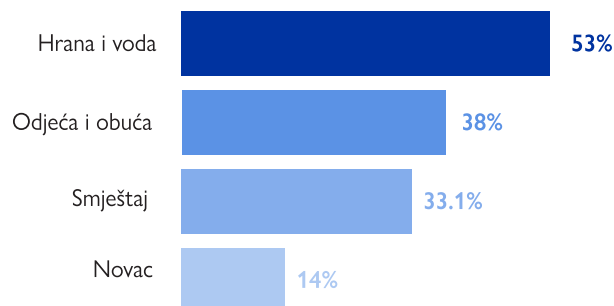
Trideset posto ispitanika je već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom. Kao razlog neuspjeha najčešće navode da su ih vlasti presrele i vratile, što je izjavilo 97,6 posto ispitanika. Svi koji su pokušali preći granicu s Hrvatskom navode da će pokušati ponovo.

Anketirani ispitanici koriste društvene medije i instant poruke kako bi organizirali svoj put do zapadne Evrope. Platforme koje najčešće koriste su WhatsApp, Facebook, Viber, TikTok i Instagram.

Slika 3: Najčešće navođene platforme koje migranti koriste za planiranje svojih putovanja (n=411)

Potrebe koje ispitanici najčešće navode obično su vezane za dugotrajno putovanje kroz regiju.

Slika 4: Najvažnije aktuelne potrebe izvan privremenih prihvatnih centara (moguće više odgovora) (n=411)

SMJEŠTAJ

Od migranata koji su intervjuisanih izvan formalnih prihvatnih centara (n=226), 11,5 posto navodi da se nisu prijavili i ne planiraju se prijaviti ni u jedan PPC tokom boravka u BiH.

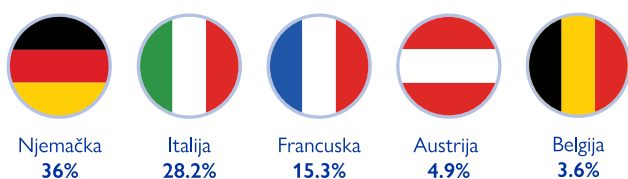
Ovo je uglavnom zato što žele što prije proći kroz zemlju i preći granicu ili zato što su našli alternativni smještaj.

Od migranata intervjuiranih izvan PPC-a (n = 226), njih 5,3 posto skvotiralo je u napuštenim zgradama ili su živjeli u šatorima na otvorenom, dok je 4,9 posto našlo smještaj u hotelima ili hostelima, a četiri posto u privatnom smještaju.

Hoteli i hosteli obično su malo skuplji od privatnog smještaja. Ljudi su u prosjeku plaćali 15 eura po osobi po noćenju za hotele i 13 eura po osobi po noćenju u privatnom smještaju.

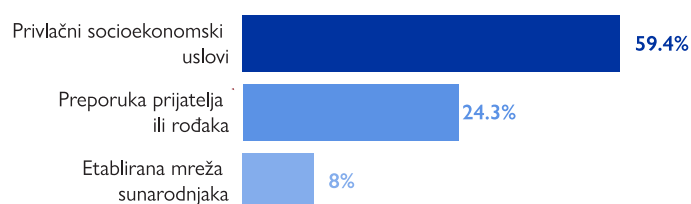
PLANIRANE ZEMLJE ODREDIŠTA

Najzastupljenije zemlje odredišta su Njemačka, Italija, Francuska, Austrija i Belgija. Na slici 5 ispod prikazani su postotci za pet najzastupljenijih planiranih zemalja odredišta.

Slika 5: Pet najzastupljenijih odredišta (n=411)

Zemlje odredišta se razlikuju u zavisnosti od nacionalnosti. Gotovo polovina ispitanika iz Afganistana (44,8%) navodi da žele ići u Italiju, a 34,4 posto da žele putovati u Njemačku. Većina ispitanika iz Maroka (75,7%) navela je da namjeravaju putovati u Francusku. Većina državljana Pakistana navodi Italiju (57,9%), dok preostalih 42,1 posto navodi da namjeravaju putovati u Njemačku. Iranski državljani kao odredište navode Njemačku (46,2%) ili Švedsku (23,1%). Osamdeset posto kubanskih državljana želi putovati u Španiju, a preostalih 20 posto je kao odredište navelo Švedsku. Na slici 6 ispod prikazani su razlozi zbog kojih ljudi biraju zemlje odredišta, a na slici 7 vizualizirane su planirane zemlje odredišta po nacionalnosti.

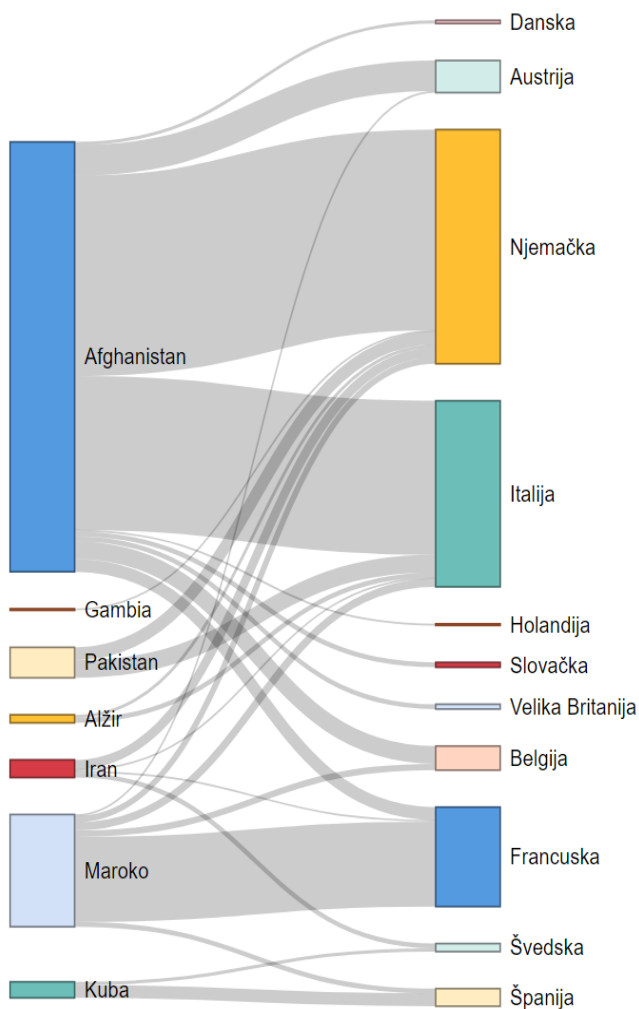
Slika 6: Razlozi za izbor planirane zemlje odredišta (n=411)

SPECIJALNI FOKUS - DRŽAVLJANI AFGANISTANA

Kako bi putovanja, iskustva i kompleksne potrebe migranata u pokretu bolje smjestio u kontekst, IOM je proveo intervjuje u fokusnim grupama s migrantima u PPC-ima. Ovog mjeseca su održani intervjui u tri fokusne grupe afganistanskih migranata kako bi se stekli detaljniji uvidi u njihova iskustva i načine putovanja. Nalazi otkrivaju opće trendove koji mogu odražavati modus operandi mnoštva državljana Afganistana.

- Intervjuirani državljani Afganistana govorili su o tome kako za svoja putovanja plaćaju u ratama. Iznos tih rata zavisi od više faktora, uključujući i od toga ko putuje i od mreže krijumčara, složenosti rute i prevoznih sredstava koja se koriste.
- Prva rata pokriva putovanje od Afganistana do Turske i iznosi od 1.500 USD do 2.000 USD za ovu dionicu. Taj iznos uplaćuje se direktno kontaktnoj osobi u Afganistanu. Druga rata pokriva putovanje od Turske do Srbije i iznosi od 3.000 USD do 4.000 USD. Treća rata od Srbije do Italije iznosi između 500 i 1.000 EUR. Druga i treća rata uplaćuju se putem Hawala transfera.²
- Svi ispitanici putovali su iz Afganistana u Islamsku Republiku Iran preko Pakistana. Teheran je glavno čvorište. Tu se ljudi obično odmore nekoliko dana ili sedmica, a zatim nastavljaju dalje. Iz Teherana se ljudi vozilima prebacuju do područja turske granice. Granicu prelaze pješke, a s turske strane ih kupe vozila. Odatle se neki prebacuju u turski grad Van, a drugi nastavljaju pravo za Istanbul.
- Neki ispitanici su živjeli u Turskoj nekoliko godina prije nego što su ponovo krenuli dalje. Razlozi za odlazak iz Turske kreću se od loših životnih uslova, preko ekonomskih poteškoća, nasilja i zlostavljanja u rukama turskih vlasti do straha od toga da će biti vraćeni u Afganistan.
- Iz Istanbula većina putuje u Edirne, a zatim prelazi granicu u Bugarsku. Migranti obično provode vrlo malo vremena u Bugarskoj i brzo se prebacuju u Srbiju. Beograd je čvorište gdje se ljudi odmaraju nekoliko dana prije nego što nastave put dalje ka BiH. Iz Beograda se vozilima prebacuju do granice s BiH. Granicu prelaze pješke, a onda u zavisnosti od toga koje je doba dana i koliko imaju sredstava, taksijem ili autobusom se prebacuju u Sarajevo.
- Mnogi afganistanski ispitanici pretrpjeli su strahotno nasilje, pljačkanje i zlostavljanje kod krijumčara i zvaničnih vlasti u zemljama tranzita na putu do BiH. Govorili su o razočaranosti zbog postupanja koje su iskusili u zemljama tranzita.

2. Hawala predstavlja neformalni kanal za transfer sredstava s jedne lokacije na drugu putem pružatelja usluga, poznatih kao hawaladari, a temelji se na povjerenju ili vansudskim oblicima izvršenja

Slika 7: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=411)

Popisivač IOM-a razgovara s grupom migranata u Unsko-sanskom kantonu. © IOM BiH 2023

METODOLOGIJA

U ovom izvještaju koristi se pristup višestrukih izvora i višestrukih metoda u cilju pružanja uvida u profile, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namjere migranata koji prolaze kroz BiH.

Anketiranje migranata

Upitnik se popunjava putem Kobo Toolbox, a prikupljaju se informacije o dobi, spolu i nacionalnosti ispitanika, informacije o njihovim putovanjima do BiH, informacije o registracijama i načinima kretanja unutar zemlje, kao i o njihovim primarnim potrebama u vrijeme anketiranja. Anketa je anonimizirana i dobrovoljna, a ispitanici ne dobijaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odlučiti da ne odgovore na bilo koje pitanje i mogu povući svoj pristanak u svakom trenutku. Podatke je od 22. augusta do 1. septembra 2023. prikupilo sedam timova od ukupno trinaest popisivača (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Banjoj Luci, Bijeljini, Goraždu i Zvorniku. Podaci su također prikupljeni u tri PPC-a (Lipa, Blažuj i Borići). IOM je ukupno anketirao 226 migranata izvan PPC-a, na iznad navedenim aktivnim tranzitnim lokacijama, i 185 migranata unutar PPC-a.

Vježba praćenja ruta

Terenski timovi IOM-a posmatrali su ključne ulazne, tranzitne i izlazne lokacije u BiH kako bi procijenili osnovne rute kojima migranti putuju kako bi ušli u zemlju, kretali se unutar nje i izašli iz zemlje. Vježba praćenja ruta provedena je od 28. augusta do 1. septembra 2023. IOM-ovo posmatranje obuhvatilo je 436 migranata, a na osnovu opažanja sačinjena je mapa.

Intervjui s ključnim sagovornicima

Ključni sagovornici pomažu pružanjem informacija o modusu operandi mobilnosti migranata čak i kad terenski timovi IOM-a nisu prisutni da bi ih sami posmatrali. Svrha intervjuja s ključnim sagovornicima je smještanje kvantitativnih podataka prikupljenih anketom u odgovarajući kontekst. Intervjui s ključnim sagovornicima obavljaju se putem fokusnih grupa migranata unutar PPC-a. Provođi ih osoblje IOM-a obučeno za vođenje kvalitativnih diskusija u fokusnim grupama ranjivih populacija.

OGRANIČENJA

Vježbe prikupljanja podataka provode se u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. IOM-ovi terenski timovi prikupljaju podatke u smjenama unutar radnog vremena IOM-a (07:30 - 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i putuju kroz zemlju izvan ovog termina, a naročito kasno u noći ili rano ujutro prije svitanja.
2. Podaci se zasnivaju na pogodnom uzorku migranata sa anketnih lokacija u navedenom vremenskom okviru i stoga se ne mogu generalno primijeniti na širu migrantsku populaciju u BiH.
3. Prikupljanje podataka ograničeno je na područja poznata po ulasku, tranzitu i izlasku migranata iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, s obzirom na veličinu zemlje, nije moguće provoditi prikupljanje podataka na svim područjima gdje su migranti eventualno prisutni. IOM prioritet daje najfrekventnijim ulaznim, tranzitnim i izlaznim lokacijama koje se određuju na osnovu prisustva na terenu i kontakata s ključnim sagovornicima.

PODRŠKU PRUŽILI:

Norwegian Ministry of Foreign Affairs

Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of Italy